

3. <http://conf.kubg.edu.ua/index.php/courses/ksdpounush/paper/viewFile/385/381>

4. https://www.researchgate.net/publication/357770658_METHODOLOGICAL_FEATURES_OF_FORMATI_ON_OF_THE_CULTURE_OF_CRITICAL_THINKING_OF_PRIMARY_SCHOOLCHILDREN

5. Сарапулова Є. Читання . – Мотивація учнів. – 2020. – № 2. – С. 12.

6. Тамуленко М.С. Нова українська школа: розвиваємо навички читання : навч.-метод. посіб./ М.С.Тамуленко. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2019. – 192с.

7. Старагіна І.П. Нова українська школа: розвиток читацької компетентності в учнів : навчально-методичний посібник/ Старагіна І.П., Терещенко В.М., Панченков А.О. – Харків: Соняшник, 2020. – 176с., іл.

8. Савуленко О.В. Читацька компетентність школяра: теоретичний аспект / О.В.Савуленко // Нова школа. 2021 – № 1. – С. 48-50.

Бояршинова Світлана,
вчитель зарубіжної літератури
Кам'янець-Подільського ліцею №5
вчитель-методист
Шех Ольга,
вчитель англійської мови
Кам'янець-Подільського ліцею №5
старший вчитель

Школа і читання. Виклики для вчителя літератури. Технологія педагогічної майстерні – допомога на уроках літератури

«Як було б чудово опинитись у майбутньому Айзека Азімова. На голові пристрій, який одразу навчає читати, вміщає все потрібне для майбутньої професії» – саме так думають учні після прочитання твору «Фах». Але життя теперішнє зовсім інше: діти відчувають щодня душевний біль від почутого і побаченого, переживають за близьких людей на війні. І вчитель літератури стає не тільки вчителем, а й психологом, радником, медіатором...

Зацікавити читанням можна тільки тоді, якщо вчитель живе на одній хвилі з учнями. Тому використовую різноманітні педагогічні технології. Школярам подобається на уроці не просто слухати, а й бути активними учасниками навчального процесу, ставити запитання, обговорювати проблеми, брати інтерв'ю, приймати рішення, вигадувати, фантазувати. Аналізуючи суспільні явища, вітчизняні та зарубіжні дослідники використовують «соціальні», «інформаційні», «педагогічні» технології, «психотехнології», технології «управління», «прогнозування», з'являються «технології популізму», «технології успіху», «технології кар'єри» та інше. Найбільше сприяє заохоченню до читання технологія педагогічної майстерні.

Педагогічна майстерня – це така форма навчання дорослих і дітей, яка створює умови для сходження кожного учасника до нового знання й нового досвіду шляхом самостійного або колективного відкриття. Діти здійснюють самостійні відкриття, шукають, відповіді на питання і радіють знахідкам у об'єкті, що вивчається, та в самих собі. Усі учасники – і діти, і дорослі – сприймають процес у майстерні як частинку живого життя.

Мета та завдання технології: навчити учасників мислити творчо та розкрито і самостійно вибудувати свої знання. Основні принципи:

- принцип нелінійності: значний елемент імпровізації, непередбачуваності педагогічного акту, а також невизначеності, неясності, навіть загадковості в завданнях;
- діалогічність як головний принцип взаємодії, співпраці, співтворчості;
- рівність всіх учасників, включаючи педагогів;
- принцип цілісності: взаємозв'язок усіх етапів, окремих завдань майстерні;
- ненасильницьке залучення у процес діяльності;
- право кожного на помилку, самостійне її подолання оцінка є і повинна бути, але тільки позитивна);
- відсутність суперництва, змагання;

- чергування індивідуальної та групової роботи;
- важливість не стільки результату творчості, скільки самого процесу;
- різноманітність матеріалу, що використовується;
- відповідальність кожного за свій вибір.

Характеристика суб'єкта та об'єкта технології, особливості їх взаємодії: ціннісно-сміслова рівність усіх учасників, включаючи майстра – керівника майстерні; діти – головні герої дійства під час заняття; рішуче обмеження участі, практичної діяльності майстра (керівника) як авторитету на всіх етапах майстерні. **Типологія**

За метою та способами діяльності виокремлюються:

- майстерні творчого письма;
- майстерні побудови знань;
- майстерні конструювання;
- майстерні відносин;
- майстерні з самопізнання;
- майстерні відносин і ціннісних орієнтацій та ін.

Типи літературних майстерень:

1. «Художній твір» (комплексний аналіз невеликих за обсягом прозаїчних та поетичних творів).

2. «Автор і його творчість» (оглядові теми, кожна група представляє свого автора, напрям, течію в літературі, жанр та ін.).

3. «Система образів» (зіставлення або протиставлення головних героїв творів, їх особистісні, портретні характеристики).

4. «Поетична майстерня» (складання тематичних поетичних збірок відомих авторів, їх захист, аналіз авторських поетичних текстів, створення власних віршів, робота з теорії літератури).

5. «Психологічна майстерня» (вивчення особливостей внутрішнього світу літературних героїв, зміни їх психологічних станів).

6. «Коло читання» (створення особливої системи навчальних занять з літератури, пов'язаної з усвідомленням сенсу вивчення даного предмета).

7. «Майстерня-екскурсія» (заочна екскурсія на батьківщину письменників та поетів, мандрівка описаними у творах містами).

8. «Інтегрована майстерня» (урок літератури, музики, образотворчого мистецтва, історії, філософії та ін.).

9. «Наукові дослідження» (робота з літературознавчим матеріалом, глибокий аналіз великих творів).

10. «Мультимедійна майстерня» (включення старшокласників у процес медіаосвіти).

Основні прийоми і методи: метод символічного бачення, метод порівняння версій, метод «Якби...», метод евристичного дослідження, метод «ключових слів», дослідницький метод, прийом «Читання з позначками» та ін.

Прогнозовані результати: а) внутрішній результат (знайомство з основними поняттями теми, усвідомлення особистої значущості змісту, емоційне переживання та формування ціннісних відношень до змісту теми, нові питання, що потребують роздумів, заглиблення в тему); б) зовнішній результат (творча робота узагальнюючого та рефлексивного характеру, яка може бути представлена в різних формах: слово, фарба, синтетичний жанр).

Інтегрована майстерня

Тема: Інтегрований урок (зарубіжна література і англійська мова)

8 клас.

Підтема: Мандрівка у світ англомовних письменників.

Мета: (розвиток компетентностей) Предметних: узагальнити знання учнів з даної теми, формувати в учнів цілісне уявлення про навколишній світ, систему знань і вмінь; створювати оптимальні умови для розвитку мислення учнів, розвивати навички читання та усне мовлення; активізувати пізнавальну діяльність учнів; поглиблювати знання про

творчість англомовних письменників; виховувати любов до літератури. комунікативних: розвивати зв'язне мовлення та навички висловлювати власну думку про літературного героя; формування відкритості до міжкультурної комунікації; удосконалювати навички творчого переказу і словесного малювання; розвивати уміння давати розгорнуту усну відповідь за змістом творів, висловлювати свої міркування, обґрунтовувати думки, наводячи приклади з текстів; ключових: розвиток навичок пошукової діяльності, вміння установлювати причиново-наслідкові зв'язки; виокремлювати головну та другорядну інформацію; презентувати власні ідеї чітко, грамотно, використовуючи доцільні мовні засоби, зацікавленість світовими культурними набутками, виховання поваги до культур інших народів.

Реалізація: осмислення неординарності як важливої риси людини для її самореалізації в житті, формування уміння ставити перед собою мету й системно працювати для її реалізації, спонукання учнів до творчих рішень у процесі розв'язання проблем (НЛ-4).

Тип уроку: інтегрований урок (зарубіжна література і англійська мова)

Обладнання: мультимедійний центр, електронна презентація, відеоматеріали, картки для роботи у парах (НО1, НО3), картки для роботи в групах (НО2), чорна скринька.

Хід уроку.

I. Підготовка до сприйняття іншомовного мовлення.

1. Організаційний момент.

Вчитель зарубіжної літ-ри: Добрий день, любі учні!

English Teacher: Good morning children. I am glad to see you.

2. Повідомлення теми та мети уроку.

Учитель світової літератури: Сьогодні ми мандруємо у світ англомовних письменників; узагальнюємо вивчене, розвиваємо творчу уяву.

English Teacher: Today we are going to speak about the role of literature in our life, about English and American writers and the books we like to read. We'll do the tasks to practise your vocabulary and your speaking.

Презентація на екрані. Перший слайд: тема уроку.

- Евокація (вправа «Мозковий штурм» у робочих зошитах)

- Другий слайд: Впізнай героя.

II. Робота за темою.

- Відпрацювання лексичного матеріалу.

A) Гра «SET AND MATCH»

Учні отримують картки (НО1) зі списком слів, пов'язаних з темою. Спочатку відпрацьовується вимова слів, потім учні мають розподілити слова у чотири колонки і пояснити, за яким принципом вони це зробили. По закінченні роботи кілька учнів читають свої відповіді. Учитель контролює правильність виконання завдання.

English Teacher: Working in pairs, arrange the following 16 words into 4 groups of 4 words. Say why the words in each group belong together.

НО1

«SET AND MATCH»

Working in pairs, arrange the following 16 words into 4 groups of 4 words. Say why the words in each group belong together.

sonnet   write   author   well-known

writer   play   drama   novel

popular   famous   recite   novelist

read   poet   loved by   translate

Б) Лексичне завдання.

Учні діляться на дві команди. Кожна команда отримує картки з текстом (НО2), в якому пропущені слова. Вони мають заповнити пропуски, використовуючи слова з попереднього завдання. По закінченні роботи представники команд читають свої розповіді. Учитель контролює правильність виконання завдання.

English Teacher: Complete the following sentences with one word in each space. Take the words from the list in the game "Set and Match"

Text I

William Shakespeare is one of the _____ English writers.

Written hundred years ago, his works are very _____ nowadays.

His _____ and _____ are translated into many languages and _____ people all over the world.

Text II

Mark Twain is a famous American _____.

He became _____ as the _____ of The Adventures of Tom Sawyer and Huckleberry Finn.

His stories are very _____ today.

They are _____ children all over the world.

Key:

Text I

William Shakespeare is one of the famous English writers. Written hundred years ago, his works are very popular nowadays. His sonnets and plays are translated into many languages and loved by people all over the world.

Text II

Mark Twain is a famous American writer. He became well known as the author of The Adventures of Tom Sawyer and Huckleberry Finn. His stories are very popular today. They are loved by children all over the world.

1. Розвиток усного мовлення.

А) Монологічне мовлення.

Один з учнів розповідає біографію письменника (Р.Кіплінга), інші учні мають здогадатися і відповісти, про кого йдеться.

English Teacher: Many English and American writers wrote stories and poems for children. Listen about one of them and guess his name.

Pupil: He was born in India in 1865. During his life he travelled very much and wrote many great stories for children. Most of them are about animals. In 1907 he was awarded the Nobel Prize for literature. He was the first writer and Englishman who was awarded this prize.

English Teacher: Who is this writer? What his works do you know?

Слайд зі знаком питання, після відповіді учнів – портрет Дж.Кіплінга.

Учитель зарубіжної літератури: які твори Джозефа Редьярда Кіплінга вам відомі? («Мауглі», «Книга Джунглів» тощо). У сьомому класі ми знайомились з Кіплінгом – поетом. Кому він присвятив вірш «Якщо»? (синові, який загинув у 1915 році під час I світової війни) Р.Кіплінга перекладали талановиті українські перекладачі В.Стус, В.Василишин, Д.Донцов, М.Стріха, Т.Малкович. Давайте ще раз згадаємо ці чудові рядки у перекладі В.Стуса.

Звучить аудіо вірш Дж.Кіплінга «Якщо»

Б) Бесіда з учнями: чому вчить цей вірш? Які думки викликає?

English Teacher: Do you like to read books? What are your favourite kinds of books? Who are your favourite writers? Why do you like his/her books?

T: Among the writers you named there are a lot of English and American writers. Let's see what you know about them.

- Вчитель англ. мови. Бесіда про улюблені книжки.

Учитель зарубіжної літератури проводить відеовікторину

Відеовікторина. Назвати героїв книги, назву книги, автора, про яку подію йде мова.

- Рольова гра. Діалог Шерлока Холмса і доктора Ватсона.

Учні слухають діалог і мають здогадатися, хто бере в ньому участь.

English Teacher: Today we have a very special lesson. A lot of guests came to see us. Meet our new guests from London. Guess who they are, what story they are from and who is the author of the story.

3) *English Teacher:* Match the writers and their works.

Учні отримують картки (НОЗ). Вони мають з'єднати імена письменників з їх творами. По закінченні роботи учні ланцюжком читають свої відповіді. Учитель контролює правильність виконання завдання.

1. Joanne Rowling	a) Romeo and Juliet
2. O'Henry	b) The Adventures of Sherlock Holmes
3. Alan Milne	c) Harry Potter and The Sorcerer's Stone
4. Conan Doyle	d) Alice in Wonderland
5. William Shakespeare	e) The Lord of the Rings
6. Lewis Carroll	f) The Last Leaf
7. John Tolkien	g) Winnie-the-Pooh

- Слайд: з'єднати автора з твором.

□ Увага! Чорна скринька!

Герої забули власні речі. Відгадайте про яких героїв йде мова?

Люлька – Шерлок Холмс – Артур Конан Дойль

Чарівна паличка – Гаррі Поттер – Дж.КРолінг

Обручка – Фродо – «Володар персня» Джон Толкін

Листок плюща – Сью і Джонсі з «Останнього листка» О.Генрі

I. Заключна частина уроку.

1. Підведення підсумків уроку, виставлення оцінок.

Учитель зарубіжної літератури: наша мандрівка підійшла до завершення, але англomовні письменники залишаються з нами назавжди. Сподіваюсь, що книги залишаться вашими вірними друзями і порадиниками.

English Teacher: Did you like our today's lesson? You were active during the lesson and showed good results. Your marks for the lesson are ...

2. Гра «МІКРОФОН»

Учні ланцюжком називають слова, пов'язані з темою. Учень, який не знає слова, вибуває з гри.

English Teacher: Let's play The Microphone Game. The winner is the person who is the last in saying the topic-word.

Домашнє завдання: повторити про сонет та його ознаки.

Список використаних джерел та літератури

1. Богосвятська А.І. Сучасні педагогічні технології у практиці вчителя світової літератури // Зарубіжна література в школах України: Методичний журнал. - 2013. - N 1. - С. 34-41
2. Козлова О.Г. Методика інноваційного пошуку вчителя. – Суми: ВВП «Мрія-1» ЛТД, 1998.
3. Бояршинова С., Шех О.Мандрівка до англomовних письменників // Всесвітня література в школах України – 2021.-№6 – С.26 -29

Бурчак Валентина,
учитель початкових класів
НВО № 5 імені Сергія Єфремова
міста Хмельницького,
старший учитель

**Практичні аспекти мотивації до читання здобувачів НУШ у змістовій лінії
«Оволодіваємо прийомами роботи з дитячою книжкою»**

Дитинство кожного з нас
продовжується в школі.
Учора – це був дитячий садок,